

STAATSBOSCHBEHEER.

NIEUWE HOUTVESTERIJ „EMMEN“.

Met ingang van 1 Augustus 1928 heeft het beheer van de Staatsgronden in Drenthe een wijziging ondergaan en zijn een drietal boschwachterijen van de houtvesterij „Assen“ afgescheiden en tot een zelfstandige houtvesterij vereenigd, de houtvesterij „Emmen“.

De gestadige uitbreiding der Staatsgronden in Drenthe, die is voortgevloeid uit de noodzakelijkheid om over objecten te kunnen beschikken voor de bestrijding der werkeloosheid, had tengevolge dat in een kort aantal jaren groote oppervlakten heide met de schop moesten worden bewerkt, waardoor de jaarlijks beboschte oppervlakte aanzienlijk is gestegen. Laatstbedoelde oppervlakte varieerde in de jaren 1923 en 1926 tusschen 379 en 583 H.A.

Tot de houtvesterij „Assen“ zullen blijven behooren de boschwachterijen „Appelscha“, „Dwingeloo“, „Gieten“, „Schoonlo“ en „Wateren“, alsmede de bebosschingen met renteloos voorschot van den Staat der gemeenten Borger en Westerbork, terwijl tot de houtvesterij „Emmen“ zullen worden gerekend de boschwachterijen „Odoorn“, „Emmen“ en „Gees“ en de bebosschingen met renteloos voorschot van den Staat van de gemeenten Sleen en Odoorn.

Met het beheer der houtvesterij „Assen“ blijft belast de houtvester J. J. M. Jansen te Assen, terwijl het beheer over de houtvesterij „Emmen“ aan den houtvester F. W. Malsch te Emmen is opgedragen. M.

REFERATEN.

SKOGEN.

In No. 11 komt een lezenswaardig artikel over de *esp* of *trilpopulier* van de hand van den Zweedschen houtvester Sven Petrini. Bij het artikel behooren 2 foto's van espenbosch onderplant met fijnspar en deze doen zien hoe welgeslaagd deze bosschen geworden zijn.

Zooals bekend wordt het hout gebruikt voor de lucifers fabrikage en ondanks proeven met veel andere houtsoorten blijft de espenboom daarvoor het meest gevraagd.

De Zweedsche lucifers-industrie gebruikt jaarlijks 275000 M³ hout waarvan Zweden nog niet de helft voorbrengt en de rest uit Rusland en Polen wordt aangevoerd. Het hout wordt zonder bast geleverd, de kleinste afmeting is 15 c.M. diam., het gemiddelde 20 tot 23 c.M. en dikker. De kortste lengte is 2 M. en omdat stamrot aan den voet een veel voorkomende eigenschap van deze houtsoort is, wordt 5 tot 7 c.M. hartrot toegestaan. Het hout wordt op de spoorwegwagon betaald met 55 tot 60 öre per kub. voet, dit is in Hollandsch geld

45 ct., of f 16.— per M³, een prijs die in Nederland voor dun populierenhout niet betaald wordt.

De moeilijkheid om goed espenbosch aan te leggen bestaat in het verkrijgen van jonge planten omdat de worteluitstoeling daarvoor niet deugt; deze planten verkrijgen n.l. in sterker mate het stamrot dan zaailingen.

De espenboom is tweehuizig, men heeft dus mannelijke en vrouwelijke boomen. De bloesem ontstaat op de kale takken en het zaad is reeds gevormd wanneer de bladeren ontluiken. Alleen het zaad van boomen waarvan mannelijke en vrouwelijke bijeenstaan kan kiemkrachtig zijn; bovendien is het oogsten en bewaren van het zaad van espen verre van gemakkelijk. Bij het uitzaaien moet de grond vochtig gehouden worden en het zaad moet niet ondergeharkt maar tegen de zonnestralen gedekt worden. Na te zijn verspeend worden de planten in het bosch op 1.50 M. in vierkant verband uitgepoot en fijnspar tusschen gezet of gezaaid.

Waar de fijnspar goed groeit, is ook de espenboom op zijn plaats en de espenboom die voldoende voorsprong heeft, krijgt een lange gladde stam tusschen het naaldhout en een gunstige humusvorm ontstaat. Zoodra de espen geveld worden (met 50 à 60 jaar) nemen de fijnsparren alle ruimte in.

Tot zoover het Zweedsche artikel; voor ons land zou het aan te raden zijn een dergelijk bosch aan te leggen op broekgronden die voor goed weiland te weinig afwatering hebben en waar men gewoonlijk op singels gaat planten. De espenboom is veel beter geschikt in het gemengde bosch te groeien dan onze populieren die daar meestal mislukken of onheil stichten.

Volgens het boek „De Houtteelt” van Van Lonkhuizen, ontwikkelt de esp zich niet tot een groote boom, maar wanneer de schrijver de espen in Polen en de Oostzee provinciën zag zou hij dit zeker niet willen volhouden. Ook in ons land bestaan hier en daar zware exemplaren, maar de klaterpeppel zooals de boeren hem noemen wordt meestal met de grootste minachting neergesabeld omdat zijn hout voor brandstof weinig waarde heeft.

Wat in ons land als esp opgroeit is voor 't grootste deel uit wortel-uitstoeling geboren en voor onze boschbouw ongeschikt.

Zooals de houtvester Sven Petrini aangeeft moet het espenbosch op andere wijze aangelegd worden. Wie kan daarvoor de planten leveren?

De esp is een algemeen geminachte boom, maar in ons land wil hij groeien op schrale laaggelegen zandgronden en voorzoover mij bekend, is er nooit een poging aangewend om in boschgronden met gunstigen humus zaailingespen te beproeven; wel zijn er verzuurde gronden met heide en biezen begroeiing waar de esp mislukt is.

Nu men in Zweden voor de vervaardiging van lucifers, kisten, doozen en pakmateriaal aan het espenhout de voorkeur geeft boven andere houtsoorten, blijktens de betaalde prijzen, is een proefneming in deze richting ook in ons land niet overbodig.

De houtvester Barthelson deelt mede dat een espenbosch van 33 jaar in 1926 was uitgedund en getaxeerd, en per H.A. had voortgebracht 235 M³ hout waarvan 37 % was weggehakt. Er stonden toen nog 740 stammen per H.A. met een inhoud van 148 M³.

In de 10 jaren dat dit bosch wordt onderzocht is de jaarlijksche toename 10.9 M³ per H.A.

Het hout uit de dunningen dat nog te weinig diameter heeft voor de lucifers en kistenfabriek wordt gaarne opgekocht door de papierslijpfabriek.

Voor den Nederlandschen boschbouw zijn deze mededeelingen niet zonder belang.

B. S.

JOURNAL FORESTIER SUISSE

Juli 1928

Hêtre à feuilles panachées par Aubert. Bonte beuken komen weinig voor. Schr. maakt melding van een 50 c.M. hoog exemplaar in een dicht bosch, hoofdzakelijk uit sparren bestaande. Niet alle twijgen hebben bonte blaren. De bonte blaren zelf zijn wit en groen, ook zijn er geheel wit. De zij-nerven vormen steeds de grens der twee kleuren.

Un cas intéressant de l'influence du gel sur l'épicéa de l'Himalaya. par Badoux. Plotseling optredende vorst heeft dezen winter (midden Dec.) in Zürich de ceders en ook Picea Morinda geteisterd. Van de ceders is dit ook in ons land bekend. Maar ook de Himalaya sparren, waaronder exemplaren van 12 M., leden sterk en verloren het grootste deel hunner naalden. Het is echter opgevallen, dat ze zich weer volkomen hersteld hebben. Volgens de dendrologen is dit in Zwitserland reeds vaker gebeurd, zoodat men de totale ontbladering van P. Morinda door de koude niet al te ernstig behoeft op te nemen.

Dégâts par le campagnol roussâtre par H. B. De rosse veldmuis (*Arvicola glareolus*) komt in ons land waarschijnlijk weinig voor. Zij klimt vrij hoog, in tegenstelling met de andere muizen, en schilt de twijgen. In Zwitserland doet zij vaker van zich spreken vooral in jonge zilverdennen. Op de meest aangetaste plaatsen worden draineerbuisen van 6 c.M. doorsnede gelegd met door arsenicum vergiftigd brood. Deze wijze van verdelging is uitstekend geslaagd en ongevaarlijk voor andere dieren.

d. K.

DEUTSCHE FORST ZEITUNG

27 Juli 1928. *Cultuur- en opstandsverpleging* bij den groveden, door Otto Poy.

Sedert eenige jaren gaat men in vele jonge grovedennenbeplantingen den bodem van tijd tot tijd bewerken, om dezen vrij te houden van onkruid en oppervlakkig los te maken. Behakken in handarbeid komt veel te duur. Tegenwoordig heeft men daarvoor veertandcultivators met 3 à 4 tanden en getrokken door 1 paard. Deze leveren goed werk voor niet te veel geld. Het paard loopt daarbij op den balk naast de plantrij. Als aanbevelingswaardig werktuig noemt schrijver Neumann-Hilf's Waldigel.

Het eerste jaar bewerkt men den bodem 3, en zoo noodig 4 keer. Het tweede en derde jaar herhaalt men de bewerking nog eenige malen. Het vierde jaar en, zoo noodig, ook het vijfde jaar bewerkt men de balken met den „Igel”, opdat de plaggenturf beter tot omzetting overgaat.

De tweede verpleging van de jonge beplanting, die besproken wordt, is het inboeten. In de laatste jaren boet men op de betere gronden graag in met loofhout, waarvan genoemd worden Beuk en Douglasspar. De laatsten neme men niet te klein, liefst minstens zoo hoog als een wandelstok.

Als derde maatregel noemt schrijver het vroegtijdig dunnen der te dicht staande bezaaiingen. Met de uitgedunde planten bedekt men de balken, wat de vertering van den „rohhumus” helpt bevorderen. Het is met het oog op het gemakkelijker uitdunnen van den toekomstigen opstand raadzaam steeds op rijen te zaaien (= drillen). In den regel kan men er mee volstaan den jongwas, hetzij de opstand gezaaid dan wel geplant is, een of twee malen vóór de eigenlijke eerste dunning vóór te dunnen of te „reinigen”. Hoe jonger de opstand is, hoe gemakkelijker het nog is, de schadelijke boompjes weg te nemen.

Oudere opstanden dunne men voorts eveneens bijtijds, matig en dikwijls, liefst om de 3 jaar.

Tot de opstandsverpleging behoort verder het zooveel mogelijk voorkomen en bestrijden van plagen, hetzij deze door dieren dan wel door planten veroorzaakt worden. Algemeen bekende maatregelen zijn het aanwenden van vanggreppels, vangknuppels en vangschors tegen snuittorren en het vellen van vangboomen tegen bastkevers. Echter verzuimt men vaak om in Juni of Juli de door *Pissodus notatus* of *Agaricus melleus* aangetaste dennen uit te trekken en te verbranden, zoomede om in Juni in door *Retinia buoliana* en *turionana* aangetaste jonge opstanden de bezette knoppen uit te breken en te vernietigen.

Hand in hand met de opstandsverpleging moet eene bodem-

verpleging worden toegepast. Is er eene dichte, afsluitende bodembedekking ontstaan, dan werkt zeer gunstig het losmaken van de zode (grubberen).

Tegen het uitdrogen van den bodem door wind en zon helpt het aanbrengen van eene den bodem bedekkende onderzaaiing of onderplanting alsmede het aanplanten van windmantels.

De *boschbouw-prijsvraag* der Universiteit te München voor het studiejaar 1928 luidt aldus:

„Teneinde eene oorzakelijke verklaring te vinden voor de mindere vatbaarheid voor insectenplagen van gemengde, tegenover zuivere opstanden, moeten aan de hand van voorbeelden de verschillen in samenstelling der dierlijke levensgemeenschappen van de beide boschtypen worden aangegeven. De voorbeelden zoo mogelijk uit — wat klimaat en standplaats betreft — onderling verschillende streken te nemen. De sluitingstermijn voor het inleveren van het antwoord is 30 April 1929”.

3 Augustus 1928. De *Murrayden*, de papierhout-boom der toekomst? door Houtvester Engelbrecht, Stettin.

De behoefte aan grondstof voor de papierfabricage neemt angstwekkend toe. Behalve aan wat het land zelf oplevert, verbruikt Duitschland jaarlijks 2 miljoen ton papierhout, dat uit het buitenland afkomstig is.

Tot nu toe is de fijnspar hiervoor de voornaamste houtsoort. Het wordt hoe langer hoe bezwaarlijker de productie van Duitschland's fijnsparrenbosschen nog verder op te voeren. Er zal moeten worden uitgezien naar andere papierhoutsoorten. Hiervoor lijkt nu geschikt de *Murrayden*. Sommige opstanden in Finland leveren het bewijs, dat voor de cellulose-fabricage de *Murrayden*, noch in hoeveelheid, noch in hoedanigheid van het hout, onder doet voor den fijnspar. De *Murrayden* overtrof in Mustela (Finland) den grovenden in massaproductie met 100 % en leverde op 25—30 jarigen leeftijd een eindopbrengst van 200 M³ papierhout.

Van de *Murrayden*-aanplantingen in Duitschland zijn de resultaten zeer uiteenlopend geweest. Daar er meerdere rassen van deze houtsoort blijken te zijn, dient men bij het bestellen van het zaad te letten op klimaat en bodem van de plaats van herkomst.

Overigens is de *Murrayden* niet veeleischend, wat den bodem betreft. Hij wortelt oppervlakkig. In verband hiermede heeft hij op onbeschutte plaatsen sterk van den storm te lijden.

De jeugdgroei is buitengewoon snel. Men plant liefst 2-jarige planten op 1.4 M. in het vierkant, de plantrijen loodrecht op de richting van den heerschenden wind en

tusschen elke 2de rij een rij grijze els. Op droog, kalkarm zand doet deze loofhoutsoort het dan echter niet al te best.

10 Augustus 1928. Boschwachter Harbach bericht over het nog voorkomen van *oeroude eiken* in het Jessener Woud. Het zijn zomereiken op armen zandbodem, die zich, dank zij goede bodem- en opstandsverpleging, tot woudreuzen van 6 à 7 M³. inhoud hebben ontwikkeld. Men heeft deze boomveteranen blijkbaar als z.g. Ueberhälter steeds gespaard. Van den oudsten boom, die inwendig reeds bezig is te vermolmen, wordt de leeftijd op 800 jaar geschat en waarschijnlijk geacht, dat hij het nog wel 200 jaar kan uithouden.

4 Eeuwen duurde zijn groei,

4 Eeuwen stond hij pal,

De volgende 2 eeuwen voltrekken zijn val.

Victor Dieterich. Onderzoekingen in *gemengde opstanden*. Mededeelingen v.h. Württembergsche Boscbouwproefstation.

Van groot belang is het of de houtsoort, waarmede men gaat mengen, blijvend of slechts voorbijgaand deel uitmaakt van de heerschende stammen en welk percentage zij daarvan inneemt. Of eene menging slaagt, hangt voor een belangrijk deel af van de verhouding van den hoogtegroeï der houtsoorten in hunne jeugd. Hierop is de boniteit van de groeiplaats van beslissenden invloed.

In de meeste oudere met beuk gemengde naaldhoutopstanden heeft zich de beuk slechts als voormalig overheerschend lid van eene geheele groep van beuken kunnen handhaven. Hoe grooter voorsprong de fijnspar of groveden hebben, hoe grooter de groepen en horsten van de beuk zijn moeten. Gelijkmatic dooreen planten van fijnspar en beuk heeft meestal tot eindresultaat, dat alleen fijnspar overblijft, althans op Ie en IIe boniteit fijnsparren bodem; ook *zijn dan de dunningen* bezwaarlijk uit te voeren en kostbaar.

Zijn er ook vogels, die *snuittorren* vreten? door Kratzenberg, Kassel.

Behalve Vlaamsche gaaïen en kraaïen doen dit ook spreuwen. Met behulp van nestkasten zijn deze, mits reeds in de omgeving voorhanden, op de terreinen van de snuitkevers te lokken.

v. H.

'S NACHTS RUSTENDE BOOM.

De Bombay chronicle maakt — volgens de „Echo de Paris” — melding van een tot nog toe onbekende biologische merkwaardigheid. In het oude koninkrijk Mysore, in Zuid-Voor-Indië, groeit een boom, die de eigenschap heeft tegen den nacht te gaan hellen. Te middernacht ligt hij geheel op de grond, terwijl hij zich een uur later weer begint op te richten. Als de zon opkomt staat hij weer geheel overeind.